

Lokal Tryghed i praksis

Delrapport 1: Cases og eksempler på, hvordan kommuner og lokale aktører arbejder med at skabe borgernær, lokal tryghed

Delrapport 1: Cases og Organisering

Inspiration til indsatser og måder at organisere arbejdet på

Lokal tryghed bliver skabt dér, hvor mennesker lever deres liv. TrygFonden vil bidrage til at styrke vidensgrundlaget for det lokale tryghedsarbejde og skabe et bedre overblik over, hvordan kommuner og lokale aktører arbejder med tryghed i praksis.

Rapporten er skrevet til en mangfoldighed af kommunale aktører.

Den er til jer, der arbejder med planlægning og organisering af tryghedsindsatser, og kan fungere som inspiration til og vidensdeling om, hvordan case-kommunerne organiserer sig.

Den er til jer, der politisk har ansvar for tryghedsindsatser på en række forskellige områder. I kan finde viden og inspiration i, hvordan andre kommuner forholder sig til mangfoldigheden af tryghedsindsatser.

Den er til jer, der er udførende i tryghedsindsatser, så I kan finde indsigter samt cases fra andre kommuner.

Vi håber, at I med rapporten får både overblik og inspiration – og måske endda grundlag for at etablere et fælles sprog og en referenceramme for lokalt tryghedsarbejde.

God læselyst.

TrygFonden

Indhold

Læsevejledning

4

Tre målgrupper – tre måder at læse rapporten på

Læsevejledningen indeholder en beskrivelse af tre målgrupper for rapporten – samt en række spørgsmål, læseren kan tage med sig igennem rapporten:

- Politikere
- Ledere
- Udførende medarbejdere

Cases

8

Et dyk ned i seks konkrete eksempler på innovative indsatser, der styrker den borgernære tryghed.

Baseret på kortlægningen, interviews med tryghedseksperter og fagmedarbejdere peges der på i alt seks konkrete tryghedsindsatser, som i deres fokus eller virkemidler kan være til inspiration for dem, der gerne vil arbejde med lokal tryghed på nye og inspirerende måder. Cases er alt fra små hacks til langsigtede forandringer.

- Aalborg** – Natteliv: Unge som medskabere af egen tryghed
- Hjørring** – Naboskab: Tryghed gennem styrket fællesskab
- Esbjerg** – Digital svindel: Forebyggelse via SOSU og hjemmebesøg
- Nordfyn** – Sundhed: Teknologisk tryghed og skærmbesøg
- Gentofte** – Beredskab: Prepper-middag og lokalt fællesskab
- Albertslund** – Kriminalitet: Forebyggelse starter i klasseværelserne

Organisering

16

Hvordan er indsatserne organiseret?

Tredje kapitel introducerer en typologi over de otte mest almindelige former for organisering af lokalt tryghedsarbejde. De omfatter alt fra decentral ad hoc-organisering over lokale tryghedsråd til de større nationalt forankrede tryghedsindsatser.

Herefter beskrives tre frembrydende tendenser inden for organiseringen af lokal tryghed:

- **Kommunen som 'Facilitator'** – Borgerne er medskabere af tryghed, der er bredt forankret
- **Tryghed som stabsfunktion** – Opbygning af tryghedskompetencer på tværs af forvaltninger
- **Stedsbaseret tryghed** – Det hyperlokale fokus skræddersyet til og med nærmiljøet

Tre målgrupper – tre måder at læse rapporten på

Rapporten kan læses i én sammenhæng eller i uddrag alt efter behov og interesseområder.

Det vil også være forskelligt, hvad man skal forholde sig til i tryghedsindsatsen, alt efter om man er udførende medarbejder, politiker eller chef med ansvar for organisering af indsatser på et givent fagområde.

Fx kan der være spørgsmål, der er relevante at stille sig selv som:

- Politiker
- Leder
- Udførende medarbejder

De næste tre sider indeholder en læseguide for hver målgruppe, inklusive en række spørgsmål, du kan tage med dig, når du læser rapporten.

Målgruppe 1: Politikere

Som politiker har du det overordnede ansvar for kommunens tryghedsindsatser. Dit fokus er på strategiske prioriteringer, borgertilfredshed, og hvordan ressourcerne anvendes mest effektivt til gavn for hele kommunen.

Spørgsmål til overvejelse:

1. Hvordan balancerer vi de store, brede indsatser for tryghed på tværs af kommunen med de hyperlokale behov?

Eksempel: Rapporten viser en tendens mod "Stedsbaseret tryghed" (side 22), hvor man i fx Høje-Taastrup Kommune har succes med at mobilisere lokale aktører til at udvikle løsninger specifikt til deres eget kvarter. Hvordan sikrer vi, at vores overordnede tryghedsindsatser også giver plads til og understøtter disse lokale, borgerdrevne initiativer?

2. Hvilken rolle skal kommunen indtage for at skabe mest mulig tryghed

Eksempel: Flere kommuner bevæger sig fra at være leverandør til at være facilitator (side 20), der faciliterer og samler lokale kræfter. I Hjørring (side 11) erkender man, at "tryghed ikke kan skabes af kommunen alene". Hvilket politisk signal sender vi om, at tryghed er et fælles ansvar, og hvordan understøtter vi det i praksis?

3. Tør vi investere langsigtet i forebyggelse, selvom resultaterne ikke er synlige med det samme?

Eksempel: I Albertslund (side 13) har man siden 2015 arbejdet målrettet med relationsdannende praksis i skolerne, hvilket har ført til et markant fald i ungdomskriminaliteten. Hvordan kan vi som politikere skabe og fastholde opbakning til den type langsigtede, forebyggende indsatser, der skaber varige forandringer?

Målgruppe 2: Ledere

Du er leder i kommunen og har ansvaret for at planlægge, organisere og implementere tryghedsindsatserne. Du arbejder på tværs af forvaltninger og skal omsætte politiske visioner til konkrete, effektive arbejds gange og indsatser.

Spørgsmål til overvejelse:

- 1. Hvordan organiserer vi os for at sikre systematisk vidensdeling og undgå, at viden forsvinder, når projekter slutter?**
2. Eksempel: Rapporten peger på "Tryghed som stabsfunktion" (side 21) som en løsning. I Albertslund har man oprettet Den Kriminalpræventive Enhed (DKE) (side 13), som samler alt kriminalpræventivt arbejde ét sted og sikrer en proaktiv og systematisk tilgang. Er en lignende centraliseret funktion eller et fastere partnerskab (side 17) relevant for os?
- 2. Hvordan kan vi udnytte kommunens eksisterende kontaktflader med borgerne bedre?**
3. Eksempel: Casen fra Esbjerg (side 14) viser, hvordan hjemmeplejen og SOSU'er med en simpel flyer og dialog kunne nå effektivt ud til ældre om digital svindel. Hvilke eksisterende medarbejdergrupper (fx pædagoger, sagsbehandlere, sundhedsplejersker) kan vi klæde på til at løfte små, tryghedsskabende opgaver i deres daglige arbejde?
- 3. Hvordan skaber vi de bedste rammer for tværfagligt samarbejde med eksterne partnere som politi og boligselskaber?**
4. I Hjørring (side 11) er samarbejdet med politiet kendetegnet ved "kort vej fra observation til beslutning til handling". Hvordan kan vi som chefer fjerne barrierer og skabe smidige og effektive samarbejdsstrukturer med vores vigtigste partnere?

Målgruppe 3: Udførende medarbejdere

Du er en del af de medarbejdere, der i det daglige udfører tryghedsindsatserne. Det er frontpersonalet, som har den direkte kontakt med borgerne og skal omsætte planer samt strategier til handling i praksis.

Spørgsmål til overvejelse:

1. Hvordan kan jeg inddrage borgeren som en aktiv medspiller i stedet for en passiv modtager?

Eksempel: I Aalborg (side 10) blev unge medskabere af et trygt natteliv, hvilket skabte ejerskab og mere relevante løsninger. Hvordan kan jeg i mit daglige arbejde – om det er i en SFO, på et jobcenter eller i byplanlægning – aktivt invitere borgere, unge som gamle, til at byde ind med deres viden og ressourcer?

2. Hvilke små, effektfulde handlinger kan jeg integrere i min hverdag for at øge trygheden?

Eksempel: Hjemmeplejeren i Esbjerg (side 14) skulle ikke revolutionere sit arbejde, men blot tilføje en samtale og en flyer. Hvilken lille ændring i min dialog eller mine rutiner kan gøre en stor forskel for den borgers tryghed, jeg møder i morgen?

3. Hvordan kan jeg bidrage til at skabe tryghed gennem fællesskaber?

Eksempel: I Hjørring (side 11) handler det gode naboskab om at styrke relationer mellem borgere. I Gentofte (side 8) skabte en "prepper-middag" fællesskab om et alvorligt emne. Hvordan kan jeg i min funktion understøtte eller opfordre til fællesskaber, der bygger relationer og gensidig tillid mellem borgere?

Cases

Et dyk ned i seks konkrete eksempler på indsatser, der styrker den borgernære tryghed.

Baseret på omfattende research samt interviews med tryghedseksperter og fagmedarbejdere præsenteres i alt seks konkrete tryghedsindsatser, hvor deres fokus eller virkemidler kan være til inspiration for dem, der gerne vil arbejde med lokal tryghed på nye og inspirerende måder. Cases repræsenterer alt fra småhacks til langsigtede forandringer.

De seks cases

Eksempler på inspirerende tryghedsindsatser rundt om i landet

Hjørring – Naboskab:
Tryghed gennem styrket
fællesskab

Aalborg – Natteliv:
Unge som medskabere
af egen tryghed

Gentofte – Beredskab:
Prepper-middag og
lokalt fællesskab

Esbjerg – Digital svindel:
Forebyggelse via SOSU og
hjemmebesøg

Nordfyn – Sundhed:
Teknologisk tryghed
og skærmbesøg

Albertslund – Kriminalitet:
Forebyggelse starter i
klasseværelserne

Natteliv: Unge som medskabere af egen tryghed

Hvad sker der, når man stopper med at tale om unge – og i stedet taler med dem?

I Aalborg Kommune har man vendt perspektivet på hovedet og inviteret unge ind som eksperter i egen tryghed.

De unge er ikke længere bare modtagere af tryghedsskabende indsatser, men derimod medskabere og medansvarlige for et trygt natteliv.

Indsatsen kort fortalt

Indsatsen er en del af strategien 'Tryk Aalborg', der er udviklet i tæt samarbejde mellem kommune, politi og civilsamfund.

Et centralt greb har været samskabelse, hvor unge er blevet inviteret ind som ligeværdige sparringspartnere. Ligesom et panel af forældre bidrog med rådgivning om deres erfaring om unges færden i nattelivet.

Fra idé til handling på gadeplan

Aktørerne har siden igangsat flere relevante initiativer på baggrund af samarbejdet med de unge, herunder bl.a.:

Safe zones ved Jomfru Ane Gade, hvor unge kan blive hentet sikkert.

Samarbejde med frivilligforeningen Safe House, hvor unge kan få hjælp til alt fra opladning af telefoner til behandling af mindre skader.

Hjemmesiden 'Brænder lortet på?', der er udviklet og navngivet af Aalborg Kommunes Ungepanel. Hjemmesiden samler relevante informationer ifm. en bytur og giver gode råd til unge, når de færdes i nattelivet, skaber overblik over, hvor de kan få hjælp og tilbyder information til forældre.

Aktørerne fik kontakten til de unge gennem samarbejde med uddannelsesinstitutioner, elevråd og via opsøgende arbejde.

Læringer i kommunen

1) Unge er eksperter i egen virkelighed

Når unge inddrages som eksperter tidligt i projektet, føler de et større ansvar og ejerskab – og løsningerne tilpasses de unges faktiske behov og hverdag.

2) Inddragelse fremfor løftet pegefinger

Kampagner om fx falsk ID er udviklet med restauratører, politi og kommune. Fokus var på dialog og oplysning i stedet for straf. Det resulterede i klistermærker og bannere ved byens barer for at understøtte forståelsen af, at et trygt natteliv skabes i fællesskab – bl.a. ved at holde sig til aldersgrænserne.

3) Mulighedssprog om udfordringer

Det betaler sig at turde italesætte udfordringer med fokus på potentialer. På hjemmesiden tryk.aalborg.dk kan borgere og potentielle samarbejdspartnere få indblik i indsatserne. Konkret har kommunen erfaret, at det skaber øget tryghed at tydeliggøre tryghedsskabende initiativer, hvis det gøres nøjternt og korrekt.

Organisering

Indsatsen er en del af 'Tryk Aalborg', som drives af Aalborg Kommune, Nordjyllands Politi og Region Nordjylland. Styregruppen består af en vicepolitiinspektør, en børne- og familiechef samt en ledende socialrådgiver. Disse mødes to gange årligt.

Repræsentanter fra politiet og kommunen står for den daglige koordinering, og i kommunen er alle forvaltninger repræsenteret på tovholderniveau, hvilket sikrer bredt ejerskab.

Naboskab: Tryghed gennem styrket fællesskab

I Hjørring Kommune har man taget udgangspunkt i en enkel, men afgørende erkendelse: **Tryghed kan ikke skabes af kommunen alene. Den vokser, når naboer kender hinanden, tager ansvar og oplever, at de står sammen.**

Indsatsen 'Det Gode Naboskab' viser, hvordan man gennem tæt samarbejde mellem kommune, politi, borgerorganisationer og civilsamfund kan styrke naboskab og reducere indbrud – samtidig med at lokalsamfundet bliver mere robust.

Indsatsen kort fortalt

Det Gode Naboskab udgøres af en bred vifte af indsatser, som ikke kan stå alene. Opbygningen af et godt naboskab handler om at påvirke en hel kultur – ikke bare indbrudsraten. Initiativet fokuserer dermed også på digital kriminalitet, lokalt beredskab, ensomhed mm. – alt det, der udgør livet mellem husene.

Indsatsen bygger på dialog, mobilisering af borgerne og lokal forankring. Borgerne inddrages gennem dialogmøder, samarbejde med foreninger og erhvervsliv samt konkrete lokale initiativer, der gør det lettere at tage ansvar for hinanden ud fra det centrale princip om "hjælp til selvhjælp".

Fra idé til handling lokalt

Indsatsen er omsat til konkrete handlinger i lokalområderne, herunder bl.a.:

Identifikation af udsatte områder

Projektkoordinatorerne har adgang til både kommunens og politiets systemer og kan på den måde følge indbrudsudviklingen løbende – og grundejerforeninger i de berørte områder, kan hurtigt identificeres.

I kontakt med borgerne

Når et område er ramt af indbrud, kontaktes borgerne direkte og mobiliseres lokalt til at holde ekstra øje og støtte hinanden.

Tryghed gennem byrum

Kommune og politi er i dialog med byens tegnestuer om, hvordan man indtænker tryghed i udviklingen af byrum og boligområder. I projektet 'Byen i Parken' har man fx indarbejdet løsninger, der øger oplevelsen af tryghed i åbne byrum – gennem belysning, stier og grønne områder, der skaber naturlig overvågning ved aktivitet.

Læringer i kommunen

1) Indbrud kan reduceres markant

Parterne har allerede set positive resultater. Det Gode Naboskab udsprang af projektet 'Hjørring – Fri for Indbrud', der reducerede indbrud med 83%. Ambitionen er at fastholde det lave niveau gennem fortsat borgerinddragelse.

2) Borgerdrevne løsninger virker

Når borgerne får konkrete redskaber til selv at skabe lokale fællesskaber og initiativer, øges chancen for langvarig forankring. Borgerne vil have en bredere og mere meningsfuld rolle i samfundet – fx hjælpe naboer med digital sikkerhed eller forebygge ensomhed.

3) Naboskab kræver fleksibelt samarbejde

Komplekse udfordringer kan ikke løses i siloer. I Hjørring er samarbejdet kendetegnet ved høj grad af fleksibilitet, vidensdeling og lokale relationer – med ansvar placeret tæt på borgerne.

Organisering

'Det gode naboskab' er forankret lokalt, hvor politiet og byrådet sætter den overordnede retning. Organiseringen er bygget op, så der er kort vej fra observation til beslutning til handling.

Samarbejdet understøttes af fælles projektkoordinering, som sikrer fælles arbejdsgange, vidensdeling og mulighed for hurtigt at adressere udfordringer på tværs af kommune og politi. 'Det Gode Naboskab' er skrevet ind i kommuneplanen og et fast punkt i handlingsplanen for Nordjyllands Politi og Hjørring Kommune.

Beredskab: Prepper- middag og lokalt fællesskab

Vi bliver ikke mere utrygge af at tale om utryghed og beredskab. Tværtimod gør det os trygge at kende mere til udfordringen – og vores ansvar bevidst.

Gentoftes beredscase er et eksempel på, hvordan et relativt lille borgerarrangement kan styrke det lokale fællesskab og skabe rum til dialog – gennem alt fra oplæg og workshops til fysiske aktiviteter og træning.

Og så viser den, at borgere ikke bliver mere utrygge af, at kommunen italesætter utryghed og beredskab. Efter borgermødet følte deltagende borgere sig både tryggere og bedre rustet til at deltage i beredskabet.

Indsatsen kort fortalt

Gentofte Kommune afholdt i september 2025 et borgerarrangement for 300 fremmødte om kriser og beredskab. Kommunen ønskede at styrke det lokale fællesskab og opfordre borgerne til at tage ansvar – både for sig selv, hinanden og deres nabolag.

Arrangementet begyndte med en prepper-middag, efterfulgt af korte oplæg og dialogbårne workshops om bl.a. kirkens rolle i en krisetid, digitalt selvforsvar og beredskab i nabofællesskaber.

Samtidig kunne borgerne selv prøve kræfter med at tilberede preppermad, give førstehjælp og slukke brande i samarbejde med Beredskab Øst.

Læringer i kommunen

1) Åbenhed skaber tryghed og handling

At tale om kriser gjorde ikke borgerne mere utrygge. Tværtimod følte 75% af deltagerne sig mere trygge efter arrangementet, og mange satte ord på, at de havde fået mod på at tage ansvar for det lokale beredskab.

2) Borgere ønsker at tage ansvar

Alle deltagere vil dele deres nye viden med andre og hele 83,3% af føler ansvar for familie, venner og naboer i en krisesituation.

3) Højt borgerengagement

Arrangementet viser, hvordan en bevidst variation mellem oplysende oplæg, fysiske øvelser, træning og dialogbaserede workshops kan nuancere borgernes forståelse af beredskab og styrke deres lyst til at tage del i det lokalt. Samtidig gør kombinationen af et alvorligt tema og en varm ramme med sang, middag og fællesskab, at deltagerne går derfra med energi – og en konkret oplevelse af, at beredskab også handler om at stå sammen.

Organisering

Kommunens kommunikationsafdeling var tovholder på arrangementet og samlede en tværgående projektgruppe med beredskabsansvarlige, projektlederen for indbrudsforebyggelse samt IT- og eventafdelingen.

Borgmesteren åbnede aftenen med et oplæg om Gentofte Kommunes arbejde med beredskab og borgernes rolle – et tydeligt signal om politisk prioritering.

Beredskab Øst bidrog centralt i både planlægning og afvikling af arrangementet.

Kriminalitet: Forebyggelse starter i klasseværelserne

Forebyggelse behøver ikke starte med sanktioner – den kan starte med relationer.

I Albertslund Kommune har man rykket kriminalprævention helt ind i klasseværelset med målet om at øge trygheden og styrke børn og unges tilknytning til positive fællesskaber – og derigennem mindske kriminalitet.

Casen viser, hvordan tværfagligt samarbejde og en tidlig indsats i skolen kan styrke forebyggelsen og skabe varige effekter.

Indsatsen kort fortalt

Albertslund Kommune har siden 2015 arbejdet målrettet med at forebygge kriminalitet blandt unge gennem en tværfaglig tilgang med skoleområdet som central aktør.

Kommunens skoler arbejder systematisk med Relationsdannende og Genoprettende Praksis (RGP), som er en tilgang, der styrker fællesskabet ved at forebygge og håndtere konflikter gennem dialog og fælles ansvar.

Personalet er uddannet i RGP og bruger den til at skabe stærke klassefællesskaber med fokus på relationer og på, hvordan handlinger påvirker andre, så alle – også eleverne – inddrages i at forstå konflikter og finde løsninger, der genopretter tillid og trivsel.

Metoden giver eleverne redskaber til at håndtere konflikter og skabe trygge relationer – både i skolen og senere i livet.

Læringer i kommunen

1) Øget tryghed – objektivt og subjektivt
Kriminaliteten er faldet med 31% (ekskl. økonomisk kriminalitet) fra 2014-2023. Politiets tryghedsundersøgelse viser desuden, at de fleste føler sig trygge i deres lokalområde i dag. Det tolkes i Albertslund som et tegn på, at både den faktiske og oplevede tryghed kan løftes, når man arbejder langsigtet og helhedsorienteret.

2) Borgernes perspektiv er afgørende
Borgernes oplevelse af utryghed kan ifølge Albertslund Kommune ikke defineres af andre end borgerne selv. Tryghedsarbejde virker derfor bedst, når borgerne selv definerer problemerne og får ejerskab over løsningerne.

3) Forebyggelse starter i klasseværelset
NEXT – Vestskoven Gymnasium fremhæver, at elever fra Albertslund skiller sig ud ved deres måde at rumme hinanden på, deres konfliktsyn og deres evne til at sætte ord på følelser. Det viser, at arbejdet i skolerne gør en reel forskel.

Organisering

Albertslund har oprettet Den Kriminalpræventive Enhed (DKE) som en tværgående stabsenhed under direktionen. Enheden har mandat på tværs af forvaltninger og samler alt kriminalpræventivt arbejde ét sted.

DKE består af tre spor: Et proaktivt spor, der arbejder med at skabe lokale fællesskaber, tryghedsarkitektur og tryghed og trivsel i skoler mv. Et reaktivt spor, der forebygger gentagende kriminalitet i samarbejde med andre myndigheder. Og et operativt spor, der skaber relationer til kriminalitetstruede børn, unge og voksne.

Digital svindel: Forebyggelse via SOSU og hjemmebesøg

Nogle gange er den mest effektive vej til digital sikkerhed den, der allerede går gennem borgerens hoveddør.

En case fra Esbjerg Kommune viser, hvordan man kan komme langt med helt enkle greb: hjemmebesøg, personlig dialog og en indsats, der allerede er tæt på borgerne.

Ved at bruge Hjemmeplejen kan kommunen hurtigt nå utrygge ældre med konkret information og rådgivning om at forebygge "digitale indbrud".

Indsatsen kort fortalt

Esbjerg Kommune og Syd- og Sønderjyllands Politi samarbejder om at beskytte ældre mod digital kriminalitet. Indsatsen tager udgangspunkt i en enkel, genkendelig forståelse af digital svindel som et indbrud i det "digitale hjem".

Med en flyer med konkrete råd – trykt i 8.500 eksemplarer – når kommunen direkte ud til borgerne via de medarbejdere og tilbud, der allerede er tæt på dem: hjemmeplejen, sygeplejen, privatplejen og sundhedscenteret.

Brug af eksisterende relationer

Kommunen bygger indsatsen på de relationer, der allerede er der. I stedet for at opfinde nye kanaler bliver materialet delt ud af sygeplejersker og SOSU'er ifm. almindelige hjemmebesøg og forebyggende samtaler. Det giver en naturlig og tryk ramme for at tale om it-sikkerhed og forebygge digitalt svindel.

Indsatsen er udviklet i tæt dialog med personalet for at ramme borgernes behov. Samtidig har politiet holdt oplæg for

Sundhedscentrets forebyggelseskonsulenter, der har klædt medarbejderne på til at vejlede om digitalt tyveri. Det har også sikret ejerskab i de enkelte faggrupper.

Læringer i kommunen

1) Små virkemidler kan have stor effekt

En enkel flyer kombineret med dialog viste sig at være et effektivt redskab, som kunne implementeres med et begrænset budget.

2) Medinddragelse skaber ejerskab

Inddragelse af medarbejdere i udviklingen af indsatsen førte til justeringer og styrkede implementeringen, fordi medarbejderne forstod formålet med indsatsen.

3) Tag udgangspunkt i lokale mønstre

Esbjerg kortlagde, hvornår og hvordan de digitale "indbrud" typisk fandt sted, og tilrettelagde oplysningsindsatsen derefter. En lokal forankring sikrer fokus på det, der er mest relevant for borgerne.

Organisering

Indsatsen var forankret i "Bo trygt i Esbjerg" og blev fra start organiseret med styre- og projektgruppe. Indsatsen var politisk behandlet fra start, hvilket gav tydeligt mandat og bred opbakning allerede tidligt i processen. Det politiske fokus underbyggede bl.a. viljen til at samarbejde på tværs i kommunen.

Kommunen arbejdede tæt sammen med politi, plejesektor og kommunikation. Projektlederen sikrede klare roller, fælles kommunikation og løbende vidensdeling – bl.a. via politiets kvartalsrapporter om kriminalitetsmønstre, som skærpede og målrettede indsatsen.

Sundhed: Teknologisk tryghed og skærmbesøg

Tryghed kræver ikke nødvendigvis fysisk tilstedeværelse, men kan opstå i mange former – også ved skærmbesøg

I en landkommune som Nordfyn med store afstande og udfordringer med rekruttering af personale til hjemmeplejen, har man arbejdet med nye måder at levere tryghed på – uden at gå på kompromis med borgernes behov.

Tiltaget hedder "Skærmbesøg" og er udviklet som supplement til den eksisterende hjemmepleje og skal understøtte borgernes oplevelse af tryghed, nærvær, fleksibilitet og selvbestemmelse.

Indsatsen kort fortalt

Nordfyns Kommune giver borgere i hjemmeplejen mulighed for hjælp via skærmbesøg på aftalte tidspunkter. Borgeren låner en skærm fra kommunen, som kun bruges til kontakt med hjemmeplejen og er gjort så enkel som muligt at betjene.

Skærmbesøg bruges, når borgeren har brug for støtte og tryghed – men ikke nødvendigvis et fysisk besøg. Det kan fx være ved borgernes plejerutiner, medicin håndtering eller løbende opfølgning i hverdagen. For nogle borgere betyder det færre fysiske besøg og samtidig en oplevelse af, at hjælpen stadig er tæt på.

Indsatsen bygger på en grundig visitation. Ergoterapeut og social- og sundhedspersonale afklarer sammen med borgeren, hvad der er vigtigt i hverdagen, og om skærmløsningen passer til borgerens motivation, kognitive forudsætninger og støttebehov.

Læringer i kommunen

1) Tryghed kan leveres i flere former

Erfaringerne viser, at nærvær og tryghed også kan skabes digitalt. For nogle borgere opleves skærmløsningen som mindre indgribende og mere fleksibel end fysiske besøg, samtidig med at kontakten til hjemmeplejen bevares.

2) Implementering kræver kulturændring

Indførelsen af skærmløsninger har vist, at implementering tager tid – særligt for medarbejderne. Det kræver en ændring i arbejds gange og faglig forståelse at se digitale løsninger som et ligeværdigt alternativ. En gradvis udrulning og brug af medarbejdere som ambassadører har været afgørende.

3) Flexibilitet styrker borger og drift

Muligheden for at levere samme ydelse på flere måder skaber større fleksibilitet for både borgere og medarbejdere. Det er særligt relevant i en landkommune med store afstande – og hvor ressourcerne skal bruges klogt.

Organisering

Skærmløsningerne er forankret i hjemmeplejen med ergoterapeuterne som tovholder. De deltager i alle relevante, faglige møder og har ansvar for at tænke skærmløsninger ind som en del af den samlede indsats og ydelsesportefølje.

Hvordan er indsatserne organiseret? Hvordan arbejder kommuner, borgere og lokale aktører sammen for at styrke det borgernære tryghedsarbejde?

I det følgende fremgår:

Otte af de mest hyppige måder kommunerne organiserer det lokale tryghedsarbejde på. De omfatter alt fra decentral ad hoc-organisering over lokale tryghedsråd til de større nationalt forankrede tryghedsindsatser.

Derudover er der tre dyk ned i tendenser inden for organiseringen af lokal tryghed. Ønsket er, at de tre dyk kan inspirere kommuner og andre lokale aktører til at afprøve nye former for organisering i tryghedsarbejdet – måder, der er endnu bedre designet til at manøvrere i en kompleks verden.

De tre tendenser er:

Kommunen som facilitator - Borgerne er medskabere af tryghed, der er bredt forankret

Tryghed som stabsfunktion - Opbygning af tryghedskompetencer på tværs af forvaltninger

Stedsbaseret tryghed - Det hyperlokale fokus skræddersyet til og med nærmiljøet

Det kommunale ansvarsområde for tryghed er en kompleks størrelse, der ikke kan sættes op i en ligning eller en enkel måde at organisere sig på. Der er forskelle på geografi, demografi, opgaver og strukturer.

Det betyder, at der ikke findes én løsning eller best practise, som alle kan orientere sig mod. Der er forskel på, om man skal etablere en tryghedsindsats ved at modvirke digital svindel via hjemmeplejen, eller om man skal skabe øget tryghed i nattelivet eller gennem landområderådsrådene.

De beskrevne organiseringstendenser er derfor ikke one size fits all, men tendenser man kan overveje i forskellige typer af tryghedsindsatser.

Otte typiske former for kommunal organisering af arbejdet med lokal tryghed

Der er identificeret otte typiske former for formelle og uformelle måder at organisere det lokale tryghedsarbejde på kommunalt. Organiseringsformerne handler ikke så meget om, hvordan kommunerne inddrager lokalsamfund og borgere – men mere om, hvordan kommunerne rent organisatorisk typisk forankrer og følger op på deres arbejde med lokal tryghed.

1 Ad hoc indsatsbaseret organisering

Et problem eller en idé opstår eller bliver identificeret, hvorefter ansvaret for at løse problemet eller forløse ideen forankres decentralt i den konkrete forvaltning, fx inden for ældreområdet eller inden for trafikområdet. Ekspertise og borgerne inddrages ad hoc i forhold til den konkrete tryghedsudfordring.

Eksempel: Denne organiseringsform omfatter alle typer indsatser, der "bliver inden for forvaltningen" – hvilket gælder en meget stor del af tryghedsindsatserne.

2 Indsatsbaserede faste partnerskaber

Hvis ad hoc indsatsen har mere permanent karakter, vælger mange kommuner at oprette mere permanente former for tryghedspartnerskaber. Fx giver lov om politiets virksomhed grundlag for fast samarbejde mellem politi og kommune, fx i form af lokale SSP-samarbejder eller boligsociale samarbejder og partnerskaber. Indsatserne kan bl.a. være tryghedsvandringer, byrumssikring og gadeplansindsatser mv.

Eksempel: Odense Byråd besluttede i forbindelse med budget2023 under 'Tryghedspakken' at etablere Nattelivsrådet Odense. Rådet er sammensat på tværs af aktører.

3 Tryghedsudvalg, borgersamlinger og tryghedsfora

Nogle kommuner etablerer generelle tryghedsorienterede faste udvalg og tryghedsfora, som ikke har formel beslutningskraft, men kan fungere som rådgivende udvalg og give inputs til kommunens arbejde og beslutninger. Det kan fx være igennem de såkaldte §17, stk. 4-udvalg, repræsentative borgersamlinger eller formaliseret feedback fra borgerrådgivere mv.

Eksempler: Tryghedsråd i Halsnæs Kommune, repræsentative borgersamlinger i Greve Kommune.

4

Kredsråd og lokalråd

Der arbejdes i høj grad også med tryghedsarbejde i kredsråd og lokalråd. I kredsrådet fastlægges de overordnede prioriteringer for kriminalitetsforebyggelse i politikredsen, og lokalrådene omsætter det til lokale handlingsplaner for tryghed og forebyggelse.

Eksempel: Haderslev Kommune og Syd- og Sønderjyllandspoliti har gode erfaringer med at udbygge samarbejdet mellem kreds- og lokalråd. De afprøver et Bo trygt+ møde i forlængelse af Lokalrådet, hvor en bredere aktørkreds er inviteret – fx civilsamfundsorganisationer. Her eksperimenterer de bl.a. med, hvem der sidder for bordenden af møderne.

5

Kommunale tryghedsstrategier

Enkelte kommuner vælger at formulere eksplicite tryghedsstrategier for at skærpe det politiske fokus og etablere en guideline for fordelingen af ressourcer samt præge det fælles tryghedsfokus på tværs af forvaltninger. Strategien kan enten have et overordnet fokus på visioner og målsætninger, eller den kan tage form som mere integreret og tværgående handlingsplan, der fastlægger klare mål, principper og samarbejdsformer mellem aktører. Systematisk dataindsamling og målinger er typisk en del af strategien.

Eksempel: Albertslund har defineret en tryghedspolitik og –strategi for 2024-2026.

6

Tværkommunale samarbejder

Flere kommuner går sammen om at udarbejde en strategi for samarbejde, som skal gælde på tværs af flere kommuner. De deltagende kommuner ligger ikke nødvendigvis geografisk tæt, men de har identificeret udfordringer og løsninger, som de har til fælles og gerne vil samarbejde og sparre med hinanden om.

Eksempel: Den tværkommunale strategi 'Tryghed i eget hjem' er et samarbejde mellem København, Aarhus og Aalborg, der skal øge trygheden for ældre i egne boliger. Det udspringer af et fælles ønske om at imødekomme ældres behov for tryghed med en bred vifte af løsninger.

7

Regionale indsatser og projekter

Der findes flere eksempler på, at regioner fungerer som centrum for udbredelse af lokale tryghedsindsatser eller udmønter tryghedsrelevant politik for de omfattede kommuner.

Eksempel: Sundhedsaftalen 2024-2027 for Syddanmark sætter en fælles ramme for samarbejdet mellem Region Syddanmark, almen praksis og alle kommunerne i regionen – med fokus på øget tryghed.

8

Nationale programmer og partnerskaber

Endelig findes der en række nationale tryghedsprogrammer og -partnerskaber, der går på tværs af kommuner, organisationer, fonde, frivillige m.fl. Disse programmer har ofte stor skalerbarhed blandt kommuner, og styrken ligger ofte i består i kapaciteten og de ressourcer og fælles værktøjer, der er bundet til programmet.

Eksempel: Bo Trygt og Nabohjælp er nationale programmer, der har gode erfaringer med at skabe målrettede og konkrete forandringer i lokalområderne. Den nationale skala sikrer en bred indsats. Bo Trygt er ind til videre udbredt til i alt 25 danske kommuner.

Neddyk i tre eksempler på tendenser i tryghedsarbejdet – i en verden præget af forandring og stigende kompleksitet

Organiseringstendens #1

Kommunen som facilitator:
Borgerne er medskabere af tryghed, der er bredt forankret

Kommunen bevæger sig væk fra rollen som tryghedsleverandør til at være facilitator, der stiller rammerne til rådighed og muliggør, at civilsamfund, politi og erhvervsliv kan mødes og udvikle fælles løsninger. Det frigør lokale kræfter og sikrer agile indsatser, hvor ansvaret og ejerskabet er bredt forankret uden for rådhuset.

Organiseringstendens #2

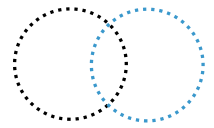
Tryghed som stabsfunktion:
Opbygning af tryghedskompetencer på tværs af forvaltninger

Tryghedsindsatsen løftes fra løse ad hoc-projekter til en permanent, tværgående stabsfunktion med en decideret tryghedsfaglighed, som øvrige forvaltninger kan trække på. Det muliggør et mere systematisk arbejde med tryghed på tværs af kommunen – og udvikling af et mere proaktivt beredskab, hvor viden deles systematisk frem for at forsvinde fra det ene projekt til det næste.

Organiseringstendens #3

Stedsbaseret tryghed:
Det hyperlokale fokus skræddersyet til og med nærmiljøet

Fokus flyttes til afgrænsede geografiske områder, hvor kommunen mobiliserer beboere og lokale aktører til at udvikle løsninger specifikt til deres eget kvarter. Det skaber skræddersyede indsatser baseret på unik lokal viden og styrker den sociale sammenhængskraft direkte i nærmiljøet.

Organiseringstendens #1

Kommunen som facilitator

Borgerne er medskabere af tryghed, der er bredt forankret

Hvad går facilitatorrollen ud på?

Flere kommuner er begyndt at bevæge sig væk fra en traditionel serviceleverandørrolle til en mere faciliterende rolle, der samler, koordinerer og fordeler ansvar bredt i tværgående samarbejder. Når kommunen optræder som facilitator fjerner den 'sten på vejen', bryder isen og bygger bro, så arbejdet kan forløbe mest muligt gnidningsfrit.

I stedet for at kommunen alene tager al ansvar for tryghedsindsatser, agerer kommunen facilitator - en aktør, der identificerer og udpeger relevante aktører på tværs af politi, civilsamfund, erhvervsliv, boligorganisationer mv., og som er ansvarlig for at samle aktørerne, fordele roller, sætte en fælles retning og få de forskellige parter til at samarbejde omkring en fælles vision. **Som facilitator er kommunen ansvarlig for at fjerne sten på vejen** og at skabe de nødvendige rammer, herunder politisk opbakning, for det tværgående samarbejde.

I en verden i forandring, rummer civilsamfundet energi, nærhed og organisatorisk smidighed, som kan omsættes til løsninger, der matcher de konkrete udfordringer langt hurtigere, end kommunale systemer typisk kan. Vi ser derfor små tegn på "**kommuneinddragelse**", hvor det er kommunen, der kobler sig på borgernes initiativer, og ikke omvendt.

Hvad kan facilitatorrollen forløse?

Facilitatorrollen kan skabe en langt **mere agil og robust tryghedsindsats**. Når kommunen lykkes med at understøtte og samarbejde med lokale kræfter, får lokalsamfundet mulighed for at udvikle løsninger, der er stærkt forankrede, vedvarende og tilpasset konkrete behov. Det skaber en høj grad af ejerskab hos aktørerne i nærområdet, og kan bidrage til, at tryghedsinitiativer bliver mere langtidsholdbare.

Samtidig åbner tilgangen for en diversitet af løsninger, der udspringer af mange forskellige typer aktører. Alt fra frivillige fællesskaber og sportsklubber til lokale virksomheder, boligforeninger og digitale græsrodsfællesskaber begynder at se kommunen som en aktør de kan inddrage i arbejdet mod en tryggere hverdag. Det giver et **bredere og mere nuanceret løsningslandskab**, end kommunen kan udvikle og facilitere alene.

Derudover gør kommunens facilitatorrolle det muligt at **binde sine forskelligartede tryghedsindsatser bedre sammen** - både i form af koordination, dataunderstøttelse og vidensdeling. På den måde kan de mange kommunale indsatser forstærke hinanden, i stedet for at køre ad parallelle spor.

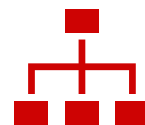
Hvad kræver facilitatorrollen af kommunen?

Facilitatorrollen forudsætter en række organisatoriske og kulturelle brydninger. Kommunen skal først og fremmest skabe gode relationer, have blik for de eksisterende, gode initiativer og agere indpisker for fælles samskabelsesprocesser.

Det betyder mindre formel styring, færre standardiserede processer - og **mere fleksibilitet og partnerskabsledelse**. Det kræver til gengæld, at der arbejdes med de kommunale medarbejders mindset og klassiske styringslogikker, så der åbnes op for samarbejde på tværs af aktører, og at der skabes en ny og fælles forståelse for, hvad kvalitet er. Dertil skal kommunen være i stand til hurtigt at respondere på initiativer, der opstår uden for egne strukturer.

For civilsamfundet og de øvrige lokale aktører kræver tilgangen en klar forståelse for kommunens rolle. **Kommunen trækker sig ikke ud, men ændrer blot rolle**. De skal være villige til at dele viden, tage ansvar og indgå i forpligtende partnerskaber - velvidende, at kommunen ikke dikterer retningen eller står alene med ansvaret for fremdrift. Endelig kræver det en **fælles forventningsafstemning** om både roller, ansvar, tempo og formål, så samarbejdet kan fungere uden misforståelser og uden, at initiativer løber i hver sin retning.

Campden i London er et førende eksempel på rollen som facilitator. Vi ser løbende prøvehandling og forsøg i danske kommuner.

Tryghed som stabsfunktion

Opbygning af tryghedskompetencer på tværs af forvaltninger

Hvad går stabsrollen ud på?

Kommuner, der ikke har særegne udfordringer med kriminalitet har typisk haft ad hoc baseret eller fagspecifikke tryghedsindsatser knyttet til driftsopgaverne. I flere kommuner er der en bevægelse mod at samle det tryghedsstrategiske samarbejde i mere permanente stabsfunktioner med tværgående koordinationskapacitet, der arbejder med et bredt tryghedsbegreb på tværs af faggrupper, politiske udvalg og lovgivning.

Tilgangen bygger på en præmis om, at tryghed ikke kan løftes af én sektor alene, men skal være forankret i et robust, tværfagligt samspil mellem socialområdet, skole- og dagtilbudsområdet, kultur og fritid, jobcenter, ungeindsats, politi og boligsociale aktører.

I praksis betyder det, at kommunerne etablerer en **formel tværgående tryghedsfaglighed**, hvor nøglepersoner fra relevante forvaltninger mødes løbende – ikke kun ved akutte hændelser, men strukturelt og proaktivt. Nogle kommuner har eksempelvis prioriteret at ansætte medarbejdere og ledere med særlige kompetencer i en tværgående tryghedsenhed, som står for **koordinering, vidensdeling, indsigtssamling og relationsskabelse**, så kommunen konstant har et operationelt beredskab, der kan følge udviklingen i lokalsamfundet.

Hvad kan stabsrollen forløse?

Den stående koordinationskapacitet gør kommunen markant **bedre i stand til at reagere hurtigt, koordineret og strategisk** på hændelser og tendenser, der relaterer sig til det kommunale tryghedsarbejde. Kommunen bliver i praksis mere synkron – i den forstand, at de relevante forvaltninger arbejder ud fra de samme metoder og typer af målsætninger. Tryghedsfagligheden bliver gennemgående og fastholdes, i stedet for noget, der skal (gen)opfindes, hver gang et nyt problem opstår.

Strukturen mindsker også risikoen for, at **indsatser tabes mellem organisatoriske siloer**. Når skoleområdet, socialafdelingen og boligsociale kræfter eksempelvis arbejder ud fra én fælles forståelse af en lokal udfordring, kan der træffes hurtigere og mere helhedsorienterede beslutninger, der gensidigt beriger hinanden og adresserer problemets kerne.

Tilgangen søger dertil at sikre fundamentet for at kunne arbejde proaktivt. I stedet for reaktivt at reagere på hændelser, kan kommunen identificere mønstre tidligt, dele viden på tværs og forberede indsatser, før problemer eskaleres. På samme måde skal kommunen ikke først til at opbygge en indsats og organisering i mødet med problemet. Den stående koordinationskapacitet fungerer dermed som kommunens konstante maskinrum, der sikrer, at tryghed bliver til en konkret og indlejret driftsopgave.

Hvad kræver stabsrollen af kommunen?

For at denne tilgang kan fungere, kræver det, at kommunen investerer i både struktur og kultur. **Strukturelt** kræver det faste tværgående organiseringer, der har mandat, mødefrekvens og opgaveportefølje, medarbejdere med forskellige kompetencer og tværgående projektledelse samt standardiserede processer for informationsdeling på tværs.

Kulturelt kræver det en fælles forståelse af tryghed som et fælles ansvar, ledelsesmæssig opbakning til, at forvaltninger kan prioritere tværgående opgaver og vilje til at nedtone sektorlogikker til fordel for fælles mål.

Endelig forudsætter tilgangen, at kommunen har en **klar politisk ramme** – fx en tværgående tryghedsstrategi – som giver den stående koordinationskapacitet både mandat og retning. Uden denne legitimitet bliver koordinationskapaciteten let sårbar over for organisatoriske skift eller personafhængighed.

Albertslund Kommune har organiseret sit tryghedsarbejde efter en målsætning om at styrke den tværgående forankring, kompetencer og vidensopsamling inden for kommunens tryghedsarbejde.

Stedsbaseret tryghed: Det hyperlokale fokus skræddersyet til og med nærmiljøet

Hvad går stedsbaseret tryghed ud på?

I flere kommuner er der en orientering mod stedsbaserede tilgange, hvor forandring og tryghed skabes i et samarbejde med flere aktører i et geografisk afgrænset område. Tilgangen fokuserer på skabe løsninger, der er forankret i lokale erfaringer, ekspertise og relationer gennem målrettet kortlægning, mobilisering og aktivering af de aktører og fællesskaber, der allerede findes lokalt.

Kommunen fungerer som **spilfordeler**, der etablerer den lokale spilleplade, identificerer aktører - fra taxa-vognmænd til ungdomsklubber, elever, erhvervsdrivende, SSP mv. - og inviterer dem med ind i maskinrummet. Kommunen faciliterer dialogen, skaber en fælles retning og giver borgere og aktører reel indflydelse og ejerskab.

Sammen kortlægges potentialer, udfordringer, forbindelseslinjer og nye samarbejdsmuligheder, som kan løfte tryghedsudfordringen. Pointen er ikke blot at levere en specifik indsats til et sted - men at finde løsninger, der udspringer af stedets egen kontekst og relationer.

Hvad kan stedsbaseret tryghed forløse?

Stedsbaseret mobilisering kan forløse en række potentialer, som styrker tryghed og social sammenhængskraft. Når borgere og lokale aktører mobiliseres som aktive medskabere, opstår en stærkere lokal robusthed: Indsætter bliver mere langtidsholdbare, troværdige og legitime, da løsningerne udvikles og ejes af de mennesker, der bor der. Kommunen får samtidig adgang til den mikroviden - stemninger, mønstre, bekymringer - som ikke findes i statistikkerne, men som er afgørende for at forstå, hvad der skaber tryghed i et specifikt område.

Selve mobiliseringsprocessen rummer også et potentiale:

Når borgere og aktører mødes på tværs af alder, baggrund og værdier, opstår nye relationer og fællesskaber, som i sig selv kan styrke den sociale sammenhængskraft og oplevede tryghed. Endeligt gør tilgangen det muligt at skabe en helhedsorienteret indsats i områder, der tidligere har været præget af parallelle indsætter.

Når kommunen fungerer som spilfordeler kan den sikre, at de stedsbaserede aktører formulerer og fastholder ét samlet perspektiv for stedet udvikling og ikke kommer til at arbejde i forskellige retninger eller med forskellige motiver.

Hvad kræver stedsbaseret tryghed af kommunen?

Tilgangen kræver, at kommunen mestrer rollen som relationsopbygger, facilitator og til tider konfliktmægler. Det kræver medarbejdere, der kan bevæge sig mellem borgerfællesskaber, boligområder, foreninger og kommunale forvaltninger - og som kan løfte indsigter ind i en samlet strategisk retning. Kommunen skal være i stand til at identificere, mobilisere og samle både nøglepersoner og skruerækkerere, der kan fungere som katalysatorer for forandring.

For borgerne og de lokale aktører

kræver tilgangen villighed til at tage ansvar og deltage aktivt. De skal indtage rollen som medskabere, der bidrager med viden, ressourcer og engagement. Det forudsætter tillid til kommunen og en oplevelse af, at deres bidrag gør en forskel. Endelig kræver tilgangen, at aktørerne - både kommunale og lokale - kan samarbejde fleksibelt, acceptere, at løsninger udvikles og ændres undervejs, samt at være **åbne for nye roller**. For kommunen betyder det at kunne give slip på styringen; for lokale kræfter betyder det at kunne træde aktivt ind i et fælles ansvar.

Eksempel: Høje Taastrup Kommunes kriminalpræventive team har arbejdet med tilgangen i området Torstorp, hvor de har engageret borgere og aktører i en borgergruppe for sammen at øge trygheden.

